

No. of Printed Pages : 10 **MJM-026/MJM-126**

**M. A. (JOURNALISM AND MASS
COMMUNICATION) (MAJMC)**

Term-End Examination

December, 2025

MJM-026/MJM-126 : PRINT MEDIA

Time : 3 Hours

Maximum Marks : 100

Weightage : 70%

Note : (i) *Attempt any **five** questions.*

(ii) *All questions carry equal marks.*

---

1. How has the digital revolution affected the print industry in India and what are the challenges and opportunities facing the sector in this rapidly changing environment ?

20

2; Discuss the process of conceptualizing development in the context of development communication. How do the definitions and

practices of development communication and development journalism differ, and what roles do they play in addressing major developmental issues ?   20

3. Analyze the process involved in the making of e-Newspapers, focusing on the role of the editorial team, the editorial-cum-technical workforce, and the workflow operations.   20
4. Discuss the differences between economic reporting and financial reporting. How do these two forms of journalism serve different purposes and what are the key skills and knowledge areas that reporters need to effectively cover each domain ?   20
5. Discuss the concept of conflict-sensitive reporting and the role of reporters in conflict situations. What strategies should journalists employ to ensure their reporting is sensitive to the dynamics of conflict ?   20

6. Analyze the major themes in environmental reporting. How should journalists approach these complex and often interconnected issues and what role does investigative journalism play in bringing attention to these environmental challenges ? 20
7. Discuss the significance of agriculture and rural reporting in the context of media coverage. Why is it important for journalists to focus on these areas, and how does effective reporting contribute to the development of agricultural and rural sectors ? 20
8. Analyze the tools and accessories required for Mobile Journalism, including equipment, mobile applications and webcasting. How do these technological advancements support the effectiveness and efficiency of Mobile Journalists in the field ? 20

MJM-026/MJM-126

एम. ए. (पत्रकारिता एवं जनसंचार)

(एम. ए. जे. एम. सी.)

सत्रांत परीक्षा

दिसम्बर, 2025

एम.जे.एम.-026/एम.जे.एम-126 : प्रिंट मीडिया

समय : 3 घण्टे

अधिकतम अंक : 100

भारिता : 70%

नोट : (i) किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दीजिए।

(ii) सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

---

1. डिजिटल क्रांति ने भारत में प्रिंट उद्योग को किस प्रकार प्रभावित किया है तथा इस तेजी से बदलते परिवेश में इस क्षेत्र के समक्ष क्या चुनौतियाँ और अवसर हैं ? 20

2. विकास संचार के संदर्भ में विकास की अवधारणा पर चर्चा कीजिए। विकास संचार और विकास पत्रकारिता की परिभाषाएँ और अभ्यास किस प्रकार भिन्न हैं और प्रमुख विकासात्मक मुद्दों को संबोधित करने में वे क्या भूमिका निभाते हैं ? 20
3. ई-समाचार-पत्रों के निर्माण में शामिल प्रक्रिया का विश्लेषण कीजिए। संपादकीय टीम, संपादकीय-सह-तकनीकी कार्यबल और वर्कफ़्लो संचालन की भूमिका का विशेष वर्णन कीजिए। 20
4. इकोनॉमिक रिपोर्टिंग और फाइनेन्शियल रिपोर्टिंग के बीच अंतर पर चर्चा कीजिए। पत्रकारिता के ये दो रूप किस तरह से अलग-अलग उद्देश्यों की पूर्ति करते हैं और प्रत्येक डोमेन को प्रभावी ढंग से कवर करने के लिए रिपोर्टरों को किन प्रमुख कौशल और ज्ञान क्षेत्रों की आवश्यकता होती है ? 20
5. संघर्ष-संवेदनशील रिपोर्टिंग की अवधारणा और संघर्ष की स्थितियों में पत्रकारों की भूमिका पर चर्चा कीजिए। पत्रकारों को यह सुनिश्चित करने के लिए क्या रणनीति अपनानी चाहिए कि उनकी रिपोर्टिंग संघर्ष की गतिशीलता के प्रति संवेदनशील हो ? 20

6. पर्यावरणीय रिपोर्टिंग में प्रमुख विषयों का विश्लेषण कीजिए। पत्रकारों को इन जटिल और अक्सर परस्पर जुड़े मुद्दों पर कैसे विचार करना चाहिए और इन पर्यावरणीय चुनौतियों की ओर ध्यान आकर्षित करने में खोजी पत्रकारिता की क्या भूमिका है ? 20
7. मीडिया कवरेज के संदर्भ में कृषि और ग्रामीण रिपोर्टिंग के महत्व पर चर्चा कीजिए। पत्रकारों के लिए इन क्षेत्रों पर ध्यान केंद्रित करना क्यों महत्वपूर्ण है और प्रभावी रिपोर्टिंग कृषि और ग्रामीण क्षेत्रों के विकास में कैसे योगदान देती है ? 20
8. मोबाइल पत्रकारिता के लिए आवश्यक उपकरणों और सहायक उपकरणों का विश्लेषण कीजिए, जिसमें उपकरण, मोबाइल एप्लिकेशन और वेबकास्टिंग शामिल हैं। तकनीक के क्षेत्र में यह प्रगति मोबाइल पत्रकारों की प्रभावशीलता और दक्षता को कैसे बढ़ाती है ? 20

MJM-026/MJM-126

MA, இதழியல் மற்றும் வெகுஜன தகவல்

தொடர்பு (MAJMC)

கால-முடிவுத் தேர்வு

டிசம்பர் - 2025

MJM-026/MJM-126: அச்சு ஊடகம்

நேரம்: 3 மணி

அதிகபட்ச மதிப்பெண்கள்:100

Weightage: 70%

குறிப்பு: ஏதேனும் ஐந்து கேள்விகளுக்கு பதிலளிக்கவும்.
அனைத்து வினாக்களுக்கும் சமமான
மதிப்பெண்கள் உள்ளன.

1. டிஜிட்டல் புரட்சி இந்தியாவில் பத்திரிகை தொழிலை எவ்வாறு பாதித்துள்ளது, வேகமாக மாறி வரும் இந்த சூழலில் இந்தத் துறை எதிர்கொள்ளும் சவால்கள் மற்றும் வாய்ப்புகள் என்ன? விரிவாக விளக்கவும். 20
2. வளர்ச்சி தகவல்தொடர்பு சூழலில் வளர்ச்சியின் முக்கிய பங்கு பற்றி விவாதிக்கவும். இந்த இரண்டு வகைகள், வரையறைகள் மற்றும்

நடைமுறைகள் அடிப்படையில் எவ்வாறு வேறுபடுகின்றன, மேலும் அவை முக்கிய வளர்ச்சிப் பிரச்சனைகளைத் தீர்ப்பதில் என்ன பங்கு வகிக்கின்றன என்பதை விளக்கவும். 20

3. மின்-செய்தித் தாள்கள் தயாரிப்பதில் ஈடுபட்டுள்ள செயல்முறையை விவரிக்கவும். ஆசிரியர் குழுவின் பங்கு, செய்தி மற்றும் தொழில்நுட்ப பணியாளர்கள் மற்றும் பணிப்பாய்வு செயல்பாடுகள் ஆகியவற்றை விவரிக்கவும் 20

4. பொருளாதார செய்தி அறிக்கை மற்றும் நிதி செய்தி அறிக்கை ஆகியவற்றுக்கு இடையே உள்ள வேறுபாடுகளைப் பற்றி விவாதிக்கவும். இந்த இரண்டு விதமான செய்தி அறிக்கைகளும் வெவ்வேறு நோக்கங்களுக்கு எவ்வாறு சேவை செய்கின்றன, மேலும் செய்தியாளர்கள் ஒவ்வொரு பகுதியிலும் திறம்பட கவனம் செலுத்த வேண்டிய முக்கிய திறன்கள் மற்றும் அறிவுப் பகுதிகள் யாவை? 20

5. முரண்பாடு செய்தி அறிக்கையின் கருத்து மற்றும் முரண்பாடு சூழ்நிலைகளில் நிருபர்களின் பங்கு பற்றி விவாதிக்கவும். பத்திரிகையாளர்கள் தங்கள் செய்தி அறிக்கைகளின் முரண்பாடு செயல்முறைகளுக்கு ஏற்றதாக இருப்பதை உறுதிப்படுத்த என்ன உத்திகளைக் கையாள வேண்டும்? 20

6. சுற்றுச்சூழல் செய்தி அறிக்கையின் முக்கிய பண்புகளை பகுப்பாய்வு செய்யுங்கள். இந்த சிக்கலான மற்றும் அடிக்கடி ஒன்றோடொன்று இணைக்கப்பட்ட பிரச்சனைகளை ஊடகவியலாளர்கள் எவ்வாறு அணுக வேண்டும், மேலும் இந்த சுற்றுச்சூழல் சவால்களுக்கு கவனம் செலுத்துவதில் புலனாய்வு இதழியல் என்ன பங்கு வகிக்கிறது? 20

7. விவசாயம் மற்றும் கிராமப்புற செய்தி அறிக்கையிடலின் முக்கியத்துவத்தை ஊடக

செய்திகளின் பின்னணியில் விவாதிக்கவும்.
 ஊடகவியலாளர்கள் இந்தப் பகுதிகளில் கவனம்
 செலுத்துவதின் முக்கியத்துவம் என்ன?
 மேலும் பயனுள்ள செய்தி அறிக்கையிடல்
 விவசாயம் மற்றும் கிராமப்புறத் துறைகளின்
 வளர்ச்சிக்கு எவ்வாறு பங்களிக்கிறது? 20

8. உபகரணங்கள், மொபைல் பயன்பாடுகள்
 மற்றும் வெப்காஸ்டிங் உள்ளிட்ட மொபைல்
 ஜர்னலிசத்திற்கு தேவையான கருவிகள்
 மற்றும் பாகங்கள் ஆகியவற்றை பகுப்பாய்வு
 செய்யவும். இந்தத் தொழில்நுட்ப
 முன்னேற்றங்கள், புலத்தில் மொபைல்
 பத்திரிகையாளர்களின் செயல்திறனை எவ்வாறு
 மேம்படுத்துகின்றன? 20

xxxxxx